

Fremtidens fortov?

Landskabsarkitekt Torben Dam
Belægningsfraktionen, Dansk Beton Industriforening

Fortove

Nye trafikløsninger og boligformer har ændret fodgængerens færdselsareal - fortovet - radikalt. Det traditionelle danske fortov med kantsten og fortovsfliser og rækker af chaussébrosten står ikke længere alene. Denne folder sætter fokus på linierne i fortovet og de klassiske fortovsløsninger.

Der er mange årsager til forandringen:

- ◆ lyst til at prøve noget andet end de traditionelle fortove.
- ◆ sætte sig eget præg på gademiljøet.
- ◆ finde en særlig identitet i kommunen.
- ◆ ændrede arbejdsmiljøregler.
- ◆ nye produkter.
- ◆ fokus på handicappedes færden.
- ◆ større fleksibilitet og genbrug ved reparation og opretning.

Fortovet som ganglinie får en ny betydning når gadens rum opløses.

Det sikre, man forlod, har ikke altid resulteret i lige så gode eller bedre løsninger:

- ◆ belægningsstensserier med dårlig tilpasning til kantsten, brønde, bagkanter.
- ◆ overdreven mønsterleg.
- ◆ markering af alle gadens funktioner med farver og produkter i belægningen.
- ◆ manglende respekt for gadens linier og gadens rum.

Belægningsstenens overhøjde og aftrækketsplanefald mod kantstenen skaber et uharmonisk sammenstød mellem kantstenen og fladen.

Fortovets funktioner og muligheder

Fortovet er færdselsareal for gående. Gangarealet skal være jævnt og skridsikkert. Fortovet er bestemt til gående, men det skal tåle, at biler kører op over eller op på det. Kantstenen skal adskille kørende og gående trafik.

Vandafledning sker som regel langs kantstenen, den skal visuelt markere en forskel til vejen og andre arealer forbeholdt bilen. Regnvand og smeltevand skal håndteres, så det ikke generer færdslen, hverken under eller efter regnvejr eller i frostvejr.

Den gående trafik er karakteriseret af, at den sker på kryds og tværs af gaden. Kørende trafik bevæger sig primært på langs. Kantstenen skal derfor være nem at krydse for fodgængerens og den skal være markant for bilisten. Vejens og fortovets profil er en styrende faktor for alle trafikanternes aflæsning af færdslen.

Æstetisk skal fortovet være en del af gadens/vejens samlede profil, men fortovets udseende skal også forholde sig til omgivelserne.

Når fortovet bliver en del af gadens helhed bliver

forløbet også en letopfattelig helhed for blinde og svagtseende.

Det virker snarere forstyrrende end vejledende, at [ægge alle infomationer om gadens forløb ned i belægningen i form af farver og linier. Med et enkel udtryk på belægningen kommer resten af gadens rum til sin ret.

Sagt om fortove

Citat fra Steen Eiler Rasmussens bog: „Om at opleve Arkitektur“ side 25, 1957.

„Indtryk af haardhed og blødbed, af tunghed og lethed bærer sammen med stoffernes overfladekarakter. Der findes en mangfoldighed af forskellige overflader lige fra den groveste til den fineste. ... I Danmark har man fundet på atfliselægge fortove med betonfliser med granit-

brosten imellem. ... Men det giver en underlig ubarmhønsklade. ... De to materialer bar saadan en forskellig glathedegrad. ‘

Overfladestrukturen på fortovet har stor arkitektonisk betydning.

Citat fra „Udearealer for alle“, DS-Håndbog 105, side 23, 1995.

„De væsentligste bandicaphensyn er på den ene side jævnhed, overfladehårdhed og skridbæmmende egenskaber (kørestols og stokbrugere) og på den anden side sådanne forskelle i belægningstyper, (farve, overfladestruktur, og lydgivende egenskaber) at blinde og svagsynede får informationer om sted og retning samt advarsel om fare..“
Funktionskrav for handicappede kan godt indarbejdes i et godt arkitektonisk koncept.

Flere fortovstraditioner

Mens vi i Danmark op gennem 1900-årene har vænnet os til én model, ser man andre modeller andre steder i Europa.

I London har man brugt en flise af sandsten, hvilket har resulteret i skifter med forskellig stenbredde på tværs af gangretningen. Fliserne ligger faldende længder med forbandt og ingen gennemgående stødfuger.

I Berlin har man overalt valgt den diagonale fuge, som med kvadratiske fliser uden forbandt giver et klassisk mønster.

Det traditionelle danske fortov er en ren dansk løsning, som kun findes her i landet.

Fortov i London med rektangulære fliser med skifter i forskellig bredde og bredde i faldende længder.

Det traditionelle danske fortov med fortovsflisen og rækkerne af chaussébrosten.

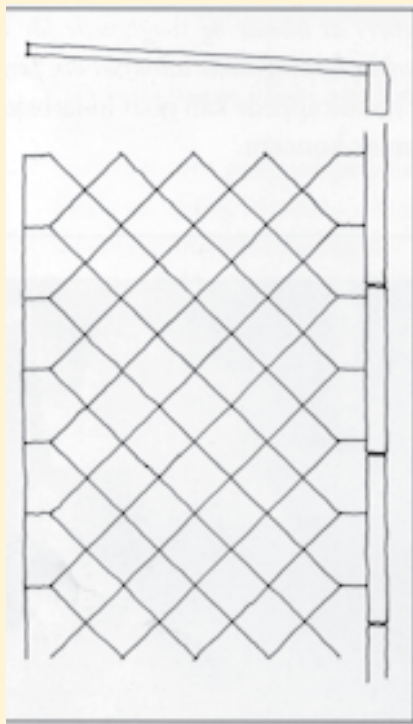

Berlin dyrkes den diagonale linie i gadebilledet, dette gælder både fliser og mosaiksten.

Tre bud på fortovsløsninger

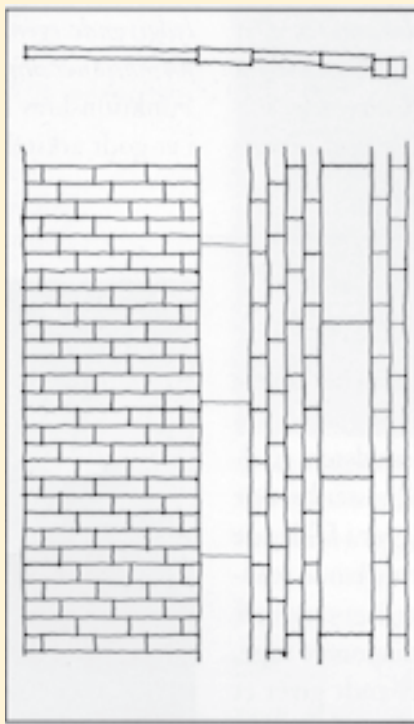
Fremtidens fortov kan sagtens leve op til nutidens krav samtidig med, at man bibeholder en enkel løsning, hvor fortovets funktioner respekteres. Fremtidens fortov er altså ikke ud-spekulerede nye systemer, men enkle holdbare løsninger. Hvad er mere naturligt end at tage udgangspunkt i nogle af de klassiske løsninger.

Rombeforbandt

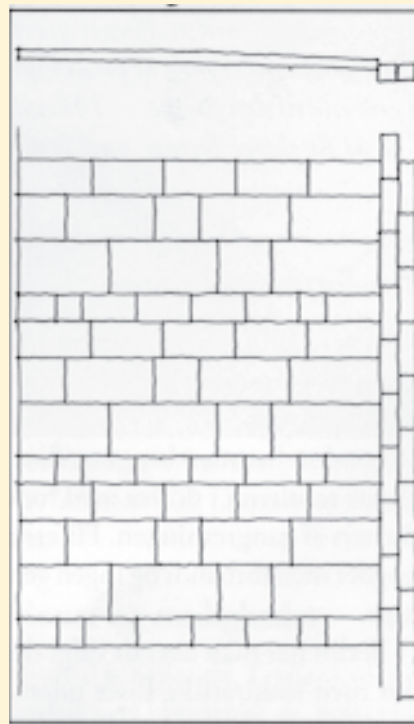
Kvadratiske fliser uden forbandt med diagonale fuger. Afslutning med bispehuer i begge sider. (rombeforbandt). De diagonale fuger betyder at fladen i perspektiv bliver sammenhængende og kun belægningens kanter mod omgivelserne markerer de langsgående linier. Afslutning med bispehue giver den bedste kant.

Bordurstenskanter

Den rektangulære belægningssten med betonbordursten som kant og en vandrende af sten på langs er hentet fra middelalderbyens gadeprofil. Kantstenen kan erstattes med en vandrende, der forstærker gadens krumme tværprofil. Færdsel på tværs af gaden sker lettere uden den høje kantsten.

Forskellig stenbredde og faldende længder

Kvadratiske og rektangulære fliser af beton i 30, 40, 50 cm modul med fask kant langs rendesten, tværgående fuger, skifter med forskellige stenbredde og ingen gennemgående stødfuger. Hele fortovet bliver en samlet flade. Velegnet til veje med fald i længderetningen, hvor man helt kan undvære kantstenen.

*Udarbejdet af landskabsarkitekt Torben Dam, i samarbejde med Belægningsfraktionen, Dansk Beton Industriforening. August 1997.
Tlf. 33 747 747*